

REMISSVERSION

Ändring av landskapsförordningen om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland

Allmän motivering

1. Bakgrund

I 2 kap. i landskapsförordningen (1997:60) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland finns bestämmelser om avgiftsfri skolskjuts för studerande på gymnasialstadienivå (Ålands lyceum, Ålands yrkegymnasium och Ålands folkhögskola). Enligt 2 § beviljas studerande ersättning för skjuts mellan bostaden och skolan under skolans arbetsdagar om färdvägen i ena riktningen är längre än fem kilometer. Ersättningen ges i första hand som ett busskort och i andra hand i form av kilometerersättning enligt landskapsregeringens fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik för den aktuella färdvägen.

Enligt 4 § kan studerande även beviljas ersättning för resekostnader till och från studerandes praktikplats, om färdvägen till praktikplatsen är längre än fem kilometer från hemmet, och praktiken hör till utbildningen, utförs på Åland och är oavlönad. Av särskilda skäl kan även resekostnader för praktikplats utanför Åland ersättas.

Ansökan om skolskjuts och resa till praktikplats lämnas enligt 5 § in till skolan vid den tidpunkt och på det sätt som skolan bestämmer.

Studerande med funktionsnedsättning på gymnasialstadienivå som av Kommunernas socialtjänst (KST) beviljas färdtjänst för sina resor till och från skolan åtnjuter i dagsläget inte på samma sätt som övriga studerande avgiftsfri skolskjuts, eftersom KST uppbär en klientavgift för färdtjänsterna av den studerande.

Enligt 8 § 2 mom. i lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987), tillämplig på Åland i den lydelse lagen hade i riket den 31 december 2022 genom landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp, ordnar KST färdtjänst för gravt handikappade som på grund av sitt handikapp eller sin sjukdom nödvändigt behöver sådan service för att klara de funktioner som hör till normal livsföring. Enligt 5 § i riksförordningen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 1987/759), tillämplig på Åland i den lydelse förordningen hade i riket den 31 december 2022 genom landskapsförordningen (2010:51) om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om service och stöd på grund av handikapp, betraktas som en gravt handikappad en person som har särskilda svårigheter att röra sig och som på grund av sitt handikapp eller sjukdom inte kan anlita de offentliga kollektivtrafikmedlen utan oskäligt stora svårigheter. Enligt 6 § i riksförordningen som tillämpas utan avvikelser på Åland ska färdtjänst ordnas för de resor som är nödvändiga med tanke på studier.

Enligt 26 § i landskapslagen (2022:91) om klientavgifter inom socialvården kan KST för färdtjänst ta ut högst en så stor avgift som motsvarar den

avgift som uppbärs i offentlig trafik på Åland. Syftet med avgiften för färdtjänst är att de som utnyttjar färdtjänst ska vara i samma ekonomiska ställning som dem som använder kollektivtrafik. Enligt 2 § i Ålands landskapsregerings beslut (2021:168) om trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik på Åland är engångsavgiften för personbefordran i linjetrafik 2,50 euro per resa. Enligt 3 § är priset per resa billigare om rabattkort för 10, 25 eller 50 engångsresor köps, och även månads- och årskort kan köpas till rabatterat pris. Avgiften för ett månadskort för bussresor är enligt 3 § 2 mom. 30 euro.

Enligt uppgift har KST gällande färdtjänst för studerande på gymnasialstadienivå debiterat motsvarande avgiften för månadskort i självrisk av den studerande.

2. Landskapsregeringens överväganden

Landskapsregeringens avsikt är att förbättra jämlikheten genom att studerande med funktionsnedsättning som tar sig till gymnasieskolan med färdtjänst åtnjuter avgiftsfria skolresor på samma sätt som studerande utan funktionsnedsättning. Det administrativt enklaste sättet att uppnå detta mål är att i klientavgiftslagstiftningen föreskriva att färdtjänstresor till och från gymnasieskolan är avgiftsfria.

För att möjliggöra avgiftsfri färdtjänst till och från gymnasieskolan från och med höstterminen 2023 har landskapsregeringen bedömt att det i dagsläget är mest ändamålsenligt att göra förändringar på landskapsförordningsnivå. Ovanstående lagändring i klientavgiftslagen kräver tid för lagstiftningsprocessen och är inte möjlig att slutföra inför läsårsstarten 2023/2024. Avsikten är att beakta frågan i kommande ändring av klientavgiftslagen.

3. Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen föreslår att ett tillägg görs i landskapsförordningen (1997:69) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå på Åland så att färdtjänstresor till och från Ålands gymnasium och Ålands folkhögskola samt till praktikplats inom ramen för studier på gymnasialstadienivå blir avgiftsfria för den studerande. Avsikten är att bestämmelserna ska tillämpas retroaktivt från och med höstterminsstarten 2023.

4. Förslagets verkningar

4.1 Ekonomiska, administrativa och samhälleliga konsekvenser

Exakt uppgift finns inte om hur många studerande på Åland på gymnasialstadienivå som beviljats färdtjänst för resor till och från skolan och praktikplats inom utbildningen på gymnasialstadienivå, men totalt torde gruppen omfatta högst 10 personer. Givet att undervisningen bedrivs 10 månader per år och KST debiterar månadsavgiften för busskort om 30 euro i självrisk uppgår självrisken per studerande till 300 euro per år.

I praktiken innebär förslaget att samhällsmedel från gymnasieskolan överförs till KST. Ett administrativt enklare sätt att uppnå samma mål skulle vara att införa bestämmelser i klientavgiftslagstiftningen om att ingen avgift uppbärs av studerande på gymnasialstadienivå för färdtjänst till och från hemmet och skolan och praktikplatsen. Eftersom de lagstiftningsändringar som detta skulle kräva inte kan slutföras inför läsårsstarten 2023/2024 har landskapsregeringen bedömt att den föreslagna förordningsändringen är det mest ändamålsenliga alternativet i nuläget.

I riket har en ny lag om funktionshinderservice (FFS 675/2023) antagits i vilken färdtjänst ingår (nu benämnt service för rörligheten på samma sätt som stöd för rörligheten som beviljas andra grupper enligt socialvårdslagen).

Avsikten var att lagen skulle träda i kraft den 1 oktober 2023 men enligt Finlands regeringsprogram skjuts ikraftträdelsetidpunkten upp till den 1 oktober 2024 och brådskande lagberedning ska inledas för att ta fram en ny lag om funktionshindersservice¹. På Åland har rättsläget frysts, och handikappservicelagstiftningen där färdtjänsten regleras ska fortsatt tillämpas på Åland i den lydelse handikappservicelagen och förordningen hade i riket den 31 december 2022 (ÅFS 2022/87). Avsikten är att även på Åland ta fram en ny funktionshinderslagstiftning som omfattar både lagen om specialomsorger av utvecklingsstörda och handikappservicelagen. I det skedet kommer även bestämmelserna i klientavgiftslagen och bestämmelserna i förevarande förordningsförslag att ses över.

4.2 Konsekvenser för miljön, jämställdheten, jämlikheten och för barn

Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för miljön och jämställdheten. Förslaget är positivt ur ett jämlikhetsperspektiv och för unga med funktionsnedsättning genom att studerande med funktionsnedsättning på samma sätt som övriga studerande på gymnasialstadienivå får avgiftsfria resor till och från skolan.

5. Lagstiftningsbehörighet

Den förslagna förordningsändringen gäller under landskapsregeringen lydande myndigheter, socialvård och studiesociala förmåner. Rättsområdena är att hänföra till landskapets lagstiftningsbehörighet enligt 18 § 1, 13 och 14 punkten i självstyrelselagen.

6. Beredning

Ärendet har beretts som ett tjänstemannauppdrag av lagberedningen i samarbete med utbildningsbyrån vid landskapsregeringen.

Förslaget har skickats på remiss till: Ålands gymnasium, Ålands Folkhögskola, KST, Funktionsrätt Åland, Rådet för personer med funktionsnedsättning, Rädda Barnen, Ålands ombudsmannamyndighet samt avdelningarna vid landskapsregeringens allmänna förvaltning.

Detaljmotivering

Landskapsförordning om ändring av landskapsförordningen om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet

2 § *Skolskjuts mellan bostaden och skolan*. Ett nytt 4 mom. tillfogas paragrafen enligt vilket skolan ska ersätta Kommunernas socialtjänst för den avgift som får tas ut enligt 26 § i landskapslagen (2022:91) om klientavgifter inom socialvården. Avgiften gäller färdtjänst mellan bostaden och skolan som beviljats den studerande enligt 8 § 2 mom. i lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987), tillämplig på Åland genom landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om stöd och service på grund av handikapp.

4 § *Resa till praktikplats utanför skolan*. Ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen enligt vilket skolan ska ersätta Kommunernas socialtjänst för den avgift för färdtjänstresor mellan bostaden och praktikplatsen som får tas ut enligt de lagrum som framkommer av 2 § 4 mom.

¹ *Ett starkt och engagerat Finland*, Förhandlingsresultat om regeringsprogrammet 16.6.2023, s.35.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser. Avsikten är att förordningen ska träda i kraft den 1 september 2023. Bestämmelserna i förordningen ska tillämpas retroaktivt från och med läsåret 2023/2024.

Förordningstext

L A N D S K A P S F Ö R O R D N I N G **om ändring av landskapsförordningen om studiesociala** **förmåner på gymnasialstadienivå i landskapet Åland**

Med stöd av 45 § landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning **fo-**
gas till 2 § landskapsförordningen (1997:60) om studiesociala förmåner för
studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland, sådan den lyder i
ÅFS 2016/40, ett nytt 4 mom., och till 4 § ett nytt 4 mom., som följer:

2 §

Skolskjuts mellan bostaden och skolan

Skolan ska ersätta Kommunernas socialtjänst för den avgift som får tas ut enligt 26 § i landskapslagen (2022:91) om klientavgifter inom socialvården för färdtjänst mellan bostaden och skolan som beviljats enligt 8 § 2 mom. i lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987), tillämplig på Åland genom landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om stöd och service på grund av handikapp.

4 §

Resa till praktikplats utanför skolan

Skolan ska ersätta Kommunernas socialtjänst för den avgift för färdtjänstresor mellan bostaden och praktikplatsen som får tas ut enligt de lagrum som framkommer av 2 § 4 mom.

Denna landskapsförordning träder i kraft den 1 september 2023.

Bestämmelserna i denna förordning ska tillämpas retroaktivt från och med läsåret 2023/2024.

Mariehamn den

Lantråd

Föredragande minister